

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Poslanska skupina Nova Slovenija - krščanski demokrati

Šubičeva ulica 4, 1000 Ljubljana

t: 01 478 96 70, e: ps-nsi@dz-rs.si, www.dz-rs.si

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
prvopodpisani Janez Cigler Kralj

Datum: 21. 2. 2025

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
mag. Urška Klakočar Zupančič, predsednica

Na podlagi 88. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a), 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11, 48/12, 17/22 in 95/24) in 114. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US, 111/21, 58/23 in 35/24) vlagamo podpisane poslanke in poslanci

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O UREJANJU TRGA DELA

in ga pošiljamo v obravnavo na podlagi 114. in 115. člena Poslovnika državnega zbora.

Predlagamo, da Državni zbor obravnava Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela po rednem postopku.

Pri obravnavi predloga zakona v Državnem zboru in pri delu njegovih delovnih teles bo sodeloval poslanec Aleksander Reberšek.

Prilogi:

- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela;
- podpisi poslank in poslancev:
 - Janez Cigler Kralj,

- Aleksander Reberšek,
- dr. Vida Čadonič Špelič,
- Iva Dimic,
- Jožef Horvat,
- Franc Medic,
- Jernej Vrtovec,
- mag. Janez Žakelj.

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM ZAKONA

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela je pripravljen z namenom zmanjševanja brezposelnosti, hitrejše aktivacije brezposelnih oseb in podaljšanja delovne aktivnosti dolgotrajno brezposelnih oseb oziroma ranljivih skupin brezposelnih oseb.

Dolgotrajno brezposelne osebe so tiste osebe, ki so brezposelne eno leto ali več. Naraščanje števila dolgotrajno brezposelnih je ena ključnih težav na trgu dela, saj ima negativne posledice, tako socialne kot ekonomske, za posameznika in družbo. Dolgotrajno brezposelne osebe imajo zaradi različnih razlogov (upad motivacije, poklicnih kompetenc, pojav zdravstvenih ovir ipd.) tudi manjše možnosti za zaposlitev, zato potrebujejo več aktivnosti za reševanje njihovega statusa. Tveganje za nastanek revščine, izguba samozavesti in veščin, ki jih trg dela potrebuje, ter manj možnosti za zaposlitev so le nekatere od negativnih posledic dolgotrajne brezposelnosti. Zato se je tudi v prihodnje treba intenzivno in nenehno osredotočati na zmanjševanje števila dolgotrajno brezposelnih oseb bodisi s preprečevanjem bodisi z intenzivnimi napori, usmerjenimi v ponovno vključitev dolgotrajno brezposelnih na trg dela.

Januarja 2025 je bilo vseh brezposelnih oseb 50.148, od tega jih je bilo 18.684 oziroma 37 % dolgotrajno brezposelnih, torej takih, ki so brezposelni več kot eno leto. Med dolgotrajno brezposelnimi je največji delež tistih, ki so dolgotrajno brezposelni 36 mesecev ali več, torej neuspešno iščejo zaposlitev že tri leta ali več. Januarja 2025 je bilo takih 8.189 oziroma 44 % vseh dolgotrajno brezposelnih oseb. Dolgotrajni brezposelnosti so bolj izpostavljeni brezposelni, starejši od 55 let (32,9 %), brezposelni z nizko izobrazbo (35,4 %) in invalidi (25,3 %).

Z namenom čimprejšnje vključitve na trg dela in s tem tudi zmanjšanja možnosti prehoda v dolgotrajno brezposelnost se zakon dopolnjuje tako, da lahko zavod brezposelno osebo po določenem času vpisa v evidenci brezposelnih oseb napoti tudi na zaposlitev na delovno mesto, ki ustreza največ dve ravni nižji izobrazbi osebe glede na ustrezno zaposlitev, pri čemer pa ni treba, da ustreza vrsti pridobljene izobrazbe brezposelne osebe. Navedeno je dopustno le ob pogoju, da je zaposlitev v migracijskem območju, ki ga je brezposelna oseba določila v zaposlitvenem načrtu in od kraja bivanja ni oddaljeno več kot 3 ure vožnje v obe smeri. V skladu z navedenim se spremenita 8. in 129. člen ZUTD.

S predlaganim črtanjem določbe drugega odstavka 129. člena ZUTD se predlaga ukinitve dvostopenjskega ugotavljanja kršitev iz naslova obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve (gre za najbolj pogost razlog kršitev, ko se brezposelna oseba ne odziva na vabila in napotnice zavoda, pri čemer je bila zaradi opustitve obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve izvedena večina odjav iz evidence brezposelnih oseb, tj. preko 90 %). Razlog za uvedbo ureditve dvostopenjskega ugotavljanja kršitev v ZUTD, sprejeto z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 55/17), so bila priporočila OECD, ki je v poročilu »Connecting people with jobs: Slovenia draft report« maja 2016 opozorila na prestrogo režim sankcij v primeru kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve. Postopki ugotavljanja kršitev (ocenjuje se, da obveznosti iz naslova brezposelnosti ne izpolnjuje okoli pet odstotkov brezposelnih oseb) so se po uveljavitvi navedene ureditve v letu 2018 občutno podaljšali, kar je bistveno prispevalo k drastičnemu znižanju števila ugotovljenih kršitev (za 99,5 % oziroma se je to skorajda izničilo) ter posledično tudi k znižanju števila odjav brezposelnih oseb po uradni dolžnosti iz evidence brezposelnih oseb iz teh razlogov. Tako se je čas od prve storjene kršitve do prenehanja vodenja podaljšal na

več kot 110 dni, saj mora zavod v postopku ugotavljanja kršitve upoštevati roke za vročanje vabil, obvestil in odločb po Zakonu o upravnem postopku. Bistveni razlog za nižje število odjav iz evidence brezposelnih oseb zaradi kršitev glede na število vseh brezposelnih oseb je bil torej v spremembah ZUTD, ki so zmanjšale učinkovitost in podaljšale postopke ugotavljanja kršitev; pri tem so ključne posledice dvostopenjskega ugotavljanja kršitev pri najpogostejši kršitvi – opustitvi obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve.

Veljavna ureditev ni prispevala k izboljšanju stanja na trgu dela, ampak nasprotno, zato je za večjo učinkovitost ugotavljanja kršitev ključna ponovna uvedba enostopenjskega ugotavljanja kršitev pri vseh razlogih kršitev. Ob tem je treba poudariti, da predlagana ureditev (tako kot pred njeno spremembo v letu 2017) dopušča, da svetovalec zaposlitve v skladu z načelom samostojnosti pri odločanju brezposelni osebi po »prvi kršitvi« obveznosti ponudi dodatno priložnost za izpolnjevanje njenih obveznosti, ki jih ima kot brezposelna oseba, ter ne prične nemudoma s postopki ugotavljanja kršitev obveznosti ter posledičnega prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb.

Nadalje se s predlagano dopolnitvijo v šestem odstavku 130. člena ZUTD določa, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, ne bo zadržala izvršitve odločbe, s čimer se bo preprečil obhod sankcije prepovedi šestmesečnega ponovnega vpisa v evidenco brezposelnih oseb, ki je določena v osmem odstavku 130. člena ZUTD.

V letu 2018 je Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod) izdal 2651 odločb o prenehanju vodenja oseb v evidenci brezposelnih oseb zaradi kršitev obveznosti (v nadaljnjem besedilu: odločba), v letu 2019 3607 odločb in v letu 2020 1485 odločb. V letu 2018 je bilo zoper odločbe zavoda vloženi 131 pritožb, od katerih je bilo 60 pritožb ugodno rešenih, 71 pritožbam pa pritožbeni organ ni ugodil. Nadalje je bilo v letu 2019 vloženi 127 pritožb, od tega je bilo 33 pritožbam ugodeno, 94 pa ni bilo ugodeno. V letu 2020 pa je bilo vloženi 59 pritožb, od tega je bilo 18 pritožbam ugodeno, 41 pritožbam pa ni bilo ugodeno. V večini primerov (v 95 %) je bil razlog za prenehanje vodenja oseb v evidenci brezposelnih oseb kršitev obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve (2521 primerov v letu 2018, 3462 primerov v letu 2019, 1397 primerov v letu 2020), v ostalih primerih (5 %) pa za kršitev obveznosti, sprejetih s pogodbo o vključitvi v program aktivne politike zaposlovanja (51 primerov v letu 2018, 30 primerov v letu 2019, 27 primerov v letu 2020), za odklonitev primerne zaposlitve (13 primerov v letu 2018, 8 primerov v letu 2019, 3 primeri v letu 2020), za odklonitev ustrezne zaposlitve (37 primerov v letu 2018, 79 primerov v letu 2019, 35 primerov v letu 2020) in drugo. Med vsemi izdanimi odločbami v letu 2018 je bilo 740 brezposelnih oseb (30 %) prejemnikov denarne socialne pomoči, v letu 2019 je bilo 999 brezposelnih oseb (26 %) prejemnikov denarne socialne pomoči in v letu 2020 je bilo 411 brezposelnih oseb (31%) prejemnikov denarne socialne pomoči.

Predlog zakona določa napotitev državljanov tretjih držav na zaposlitev v skladu z določbami Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 42/23; v nadaljnjem besedilu: ZZSDT), v skladu s katerimi se državljan tretjih držav lahko zaposlijo le za polni delovni čas, razen tujca z najmanj visokošolsko izobrazbo ali tujca, ki se mu delovni čas skrajša v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali starševsko varstvo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE ZAKONA

2.1 Cilji

Cilji predloga zakona so naslednji:

- hitrejša aktivacija brezposelnih oseb,
- podaljšanje delovne aktivnosti ranljivih skupin brezposelnih oseb.

2.2 Načela

S predlaganim zakonom se zasledujejo naslednja načela:

- načelo določnosti,
- načelo odgovornosti.

2.3 Poglavitne rešitve

Z namenom spodbujanja hitrejšega vključevanja brezposelnih na trg dela se omogoča, da lahko Zavod za zaposlovanje brezposelno osebo napoti na delovno mesto, za katero je zahtevana največ dve stopnji nižja izobrazba.

Ukinja se dvostopenjsko sankcioniranje kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve.

Predlaga se, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, ne zadrži izvršitve odločbe.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih – napotitev na zaposlitev na delovno mesto, ki ustreza nižji stopnji izobrazbe

Cilj storitve na trgu dela v obliki posredovanja zaposlitev je pomoč brezposelni osebi, da se zaposli na delovnem mestu, ki ustreza njegovi izobrazbi, delovnim izkušnjam,

pridobljenim veščinam ter je zaposlitvi pred nastankom brezposelnosti primerljivo tudi po višini plačila. Kljub temu večina držav, vključno s Slovenijo, z namenom hitrejša aktivacije za prejemnike nadomestila za brezposelnost po določenem času trajanja brezposelnosti postavi nižje zahteve za napotitev na zaposlitev na delovno mesto.

Poljska, Norveška, Nova Zelandija, Madžarska, Danska in Avstralija med pogoji za zaposlitev všteto strokovne kvalifikacije brezposelne osebe in ne zahtevajo sprejetja zaposlitve z nižjim plačilom, lahko pa zahtevajo, da iskalec zaposlitve sprejme bolj zahtevno zaposlitev. **Avstralija** ureja to tako, da iskalec ne more zavrnil tiste zaposlitve, za katero delodajalec poskrbi za ustrezno dousposabljanje, ki je za zaposlenega brezplačno.

Kanada, Irska in Nizozemska so v obdobju zadnjih petih let spreminjale pogoje sprejetja zaposlitve za brezposelne prejemnike nadomestila za brezposelnost. Kanada pod pojmom primerna zaposlitev všteto osebnostne okoliščine (zdravstvene in fizične sposobnosti se voziti na delo in opravljati delo, delovni čas mora omogočati nemoteno družinsko in versko življenje ter narava dela ne sme biti v nasprotju z moralnimi in verskimi prepričanji iskalca), delovnimi pogoji (zavrnil je možna, če je delovno mesto prosto zaradi stavke, prepovedi delovanja zaradi preprečevanja okužb, neustreznih pogojev zdravja in varnosti pri delu, nižje ponujene plače od minimalne plače in finančno manj ugodnega izida po odvedenih dajatvah), čas za prihod in odhod z dela ter dolžino delovnega časa.

Nizozemska je sprejela spremembe v 2015, in sicer morajo prejemniki nadomestil sprejeti zaposlitev v drugem poklicu in tudi z nižjim plačilom po preteku 6 mesecev brezposelnosti namesto prejšnjih 12 mesecev.

Prejemniki nadomestil na **Irskem** so morali biti pred spremembo na voljo za vsako delo in vsako plačilo. Po uveljavljeni spremembi lahko določen čas zavračajo takšno delo, če obstajajo realne možnosti za boljšo zaposlitev.

5.2 Prilagojenost ureditve prava Evropske unije

Predlog zakona je usklajen s pravnim redom Evropske unije.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Ukinja se dvostopenjsko sankcioniranje kršitev obveznosti iz naslova aktivnega iskanja zaposlitve, kar pomeni krajši postopek.

6.2 Presoja posledic za socialno področje:

Na podlagi predlaganega novega 13.a člena zakona, ki opredeljuje pojem napotitve na zaposlitev na delovno mesto po določenem času vpisa v evidenci brezposelnih oseb, se bodo brezposelne osebe hitreje aktivirale in vključile na trg dela.

S podaljšanjem obdobja vključenosti dolgotrajno brezposelnih oseb v program javnih del se bo podaljšala delovna aktivnost dolgotrajno brezposelnih oseb oziroma ranljivih skupin brezposelnih oseb.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22, 59/22 – odl. US, 109/23 in 62/24 – ZUOPUE) se v 8. členu v prvem odstavku besedilo »ustrezno oziroma primerno« nadomesti z besedilom »ustrezno ali primerno zaposlitev ali zaposlitev iz 13.a člena tega zakona«.

2. člen

Za 13. členom se dodata nova 13.a in 13.b člen, ki se glasita:

»13.a člen

(napotitev na zaposlitev na delovno mesto po šestih mesecih od vpisa v evidenco brezposelnih oseb)

Brezposelno osebo, ki je v evidenco brezposelnih oseb vpisana več kot šest mesecev, lahko zavod napoti na zaposlitev na delovnem mestu za nedoločen ali določen čas z najmanj polovičnim delovnim časom, ki ustreza največ dve ravni nižji izobrazbi osebe glede na ustrezno zaposlitev, ne glede na vrsto pridobljene izobrazbe, če se opravlja na območju za posredovanje in aktivno iskanje ustrezne zaposlitve in ni oddaljeno več kot tri ure vožnje z javnim prevoznim sredstvom ali organiziranim prevozom delodajalca od kraja bivanja osebe do delovnega mesta in nazaj.«.

13.b člen

(napotitev na zaposlitev državljana tretje države)

(1) Brezposelno osebo iz drugega odstavka 8. člena tega zakona, razen osebo, ki ima prost dostop do slovenskega trga dela, lahko zavod napoti na ustrezno ali primerno zaposlitev ali na zaposlitev iz 13.a člena tega zakona, sklenjeno za polni delovni čas.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek lahko zavod brezposelno osebo iz drugega odstavka 8. člena tega zakona z najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, ali osebo, ki se ji delovni čas skrajša v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali starševsko varstvo, napoti na ustrezno ali primerno zaposlitev ali na zaposlitev iz 13.a člena tega zakona tudi za polovični delovni čas.«.

3. člen

V 25. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Posredovanje zaposlitve obsega aktivnosti iskanja ustrezne zaposlitve, primerne zaposlitve in zaposlitve iz 13.a člena tega zakona iskalcu zaposlitve in napotitev iskalca zaposlitve k delodajalcu ter aktivnosti iskanja delavca za delodajalca.«.

4. člen

V 65. členu se v prvem odstavku deveta alineja spremeni tako, da se glasi:

»- z dnem nastanka razloga iz tretje, četrte ali desete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona oziroma z dnem ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz pete, osme ali devete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona;«.

Deseta alineja se črta.

Dosedanja enajsta alineja postane deseta alineja.

5. člen

65.a člen se črta.

6. člen

V 129. členu se v prvem odstavku v četrti alineji za besedilom »primerno zaposlitev« doda besedilo »ali zaposlitev iz 13.a člena tega zakona, na katero jo napoti zavod,«.

Drugi odstavek se črta.

Dosedanji tretji, četrti in peti odstavek postanejo drugi, tretji in četrti odstavek.

7. člen

V 130. členu se v šestem odstavku za piko doda besedilo »Pritožba zoper odločbo ne zadrži izvršitve.«.

V osmem odstavku se besedilo »vanjo ne more ponovno prijaviti« nadomesti z besedilom »oziroma evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ, ne more ponovno prijaviti v evidenco brezposelnih oseb«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

8. člen

(izvršljivost vročenih odločb)

Za odločbe o prenehanju vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb, vročene pred uveljavitvijo tega zakona, se uporabljajo pravila o izvršljivosti po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22, 59/22 – odl. US, 109/23 in 62/24 – ZUOPUE) v zvezi z Zakonom o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno

prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb).

9. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV ČLENOV

K 1. členu:

Predlagana sprememba je posledica uskladitve s predlogom novega 13.a člena zakona.

K 2. členu:

Oseba se prostovoljno odloči za vpis v evidenco brezposelnih oseb. Posledično ji pripadajo pravice in obveznosti. Posredovanje zaposlitve se izvaja z namenom usklajevanja ponudbe in povpraševanja po delavcih na trgu dela. Namen predlagane dopolnitve zakona v obliki novega 13.a člena je čimprejšnja aktivacija brezposelnih oseb, njihova čimprejšnja vključitev na trg dela in s tem zmanjšanje možnosti prehoda v dolgotrajno brezposelnost. Trenutna ureditev zavodu ne omogoča, da brezposelne osebe napotuje na delovna mesta, kjer je zahtevana nižja izobrazba, čeprav bi brezposelne osebe to želele iz razloga, da se kar najhitreje aktivirajo na trgu dela. Predlagana sprememba omogoča napotovanje brezposelnih oseb tudi na prosta delovna mesta, ki ustrezajo nižji stopnji izobrazbe, in sicer po preteku določenega časa od vpisa v evidenco brezposelnih oseb. Ob tem se upošteva ustavna pravica do družinskega življenja, saj lahko zavod osebo napoti na zaposlitev na delovnem mestu, ki je v obe smeri oddaljeno največ tri ure, in pravica do svobodne izbire dela, če oseba želi, da zavod zanjo posreduje zaposlitev na delovnem mestu tudi z nižjo izobrazbo od dosežene.

Z novim 13.b členom se sledi določbam Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 42/23), v skladu s katerimi se državljani tretjih držav lahko zaposlijo le za polni delovni čas, razen tujca z najmanj visokošolsko izobrazbo ali tujca, ki se mu delovni čas skrajša v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali starševsko varstvo. V prvem odstavku so kot izjema določeni državljani tretjih držav, ki imajo prost dostop na slovenski trg dela, in so izenačeni s slovenskimi državljani. V drugem odstavku pa je določeno, da se za državljane tretjih držav z najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu druge stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih druge stopnje, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 8. raven, ali za državljane tretjih držav, ki se jim delovni čas skrajša v skladu s predpisi, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali starševsko varstvo, za ustrezno oziroma primerno zaposlitev oziroma zaposlitev iz 13.a člena zakona šteje tudi zaposlitev za polovični delovni čas.

K 3. členu:

Predlagana sprememba je posledica uskladitve s predlogom novega 13.a člena zakona.

K 4. členu:

Sprememba v deveti alineji prvega odstavka 65. člena je posledica predlaganega črtanja drugega odstavka 129. člena ZUTD. Deveta in dosedanja deseta alineja prvega odstavka 65. člena se združita.

K 5. členu:

Črtanje 65.a člena je potrebno zaradi predlaganega črtanja drugega odstavka 129. člena ZUTD.

K 6. členu:

Predlagana sprememba v prvem odstavku 129. člena zakona je posledica uskladitve s predlogom novega 13.a člena zakona.

Člen opredeljuje razloge, zaradi katerih se oseba preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb oziroma v evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ. Glede na njihovo naravo je razloge mogoče razvrstiti v dva sklopa. V prvega sodijo razlogi, zaradi katerih na strani osebe niso več podani vsi predpisani elementi, ki opredeljujejo pojem brezposelne osebe iz 8. člena tega zakona. Ti razlogi sledijo določbi, da morajo biti pogoji za pridobitev statusa brezposelne osebe izpolnjeni ves čas vodenja v evidenci brezposelnih oseb. V drugi sklop sodijo razlogi, ki izhajajo iz neizpolnjevanja predpisanih obveznosti brezposelne osebe ali pogodbenih obveznosti oziroma obveznosti, sprejetih z vključitvijo v določen program aktivne politike zaposlovanja.

Če želi posameznik ohraniti svoje pravice, mora izpolnjevati predpisane ali dogovorjene obveznosti. Razlog za prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb, kot ga določa zakon, nastopi tudi, če oseba odkloni zaposlitev, na katero jo napoti zavod. Zavod brezposelne osebe v prijavnem obrazcu in v zaposlitvenem načrtu opozori, da odklonitev zaposlitve iz neopravičenega razloga predstavlja razlog za izbris iz evidence brezposelnih oseb. Brezposelne osebe so s pravicami in obveznostmi dobro seznanjene. Zavod si prizadeva, da brezposelne osebe aktivno vključi v trg dela.

Brezposelne osebe morajo, glede na dejstvo zavezanosti izpolnjevanja prevzetih aktivnosti za ohranitev njihovih pravic, poskrbeti in storiti vse, da izpolnijo dogovorjene aktivnosti in sprejete obveznosti.

Do pomoči države ne more biti upravičena oseba zaradi razlogov, na katere more sama vplivati oziroma lahko vpliva, ali ki brez utemeljenih razlogov zavrača, se izogiba ali opušča aktivnosti, ki bi lahko oziroma lahko privedejo do zaposlitve oziroma do drugega načina izboljšanja socialnega položaja zanjo ali njene družinske članke.

Posledično se s tem členom z namenom zvišanja učinkovitosti ugotavljanja kršitev iz naslova obveznosti aktivnega iskanja zaposlitve (s črtanjem drugega odstavka 129. člena zakona) predlaga ukinitve dvostopenjskega ugotavljanja navedenih kršitev. Postopki ugotavljanja kršitev so se z ureditvijo, sprejeto z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 55/17), na podlagi katere se oseba preneha voditi v evidenci brezposelnih oseb po drugi kršitvi ene izmed navedenih obveznosti, občutno podaljšali, kar je v času od uveljavitve te ureditve bistveno prispevalo k drastičnemu znižanju števila ugotovljenih kršitev (za 99,5 % oziroma se je to skorajda izničilo) ter posledično tudi k znižanju števila odjav brezposelnih oseb po uradni dolžnosti iz evidence brezposelnih oseb iz teh razlogov. Ob tem predlagana ureditev (tako kot pred njeno spremembo v letu 2017) dopušča, da svetovalec zaposlitve v skladu z načelom samostojnosti pri odločanju brezposelni osebi po »prvi kršitvi« obveznosti ponudi dodatno priložnost za izpolnjevanje njenih obveznosti, ki jih ima kot brezposelna oseba, ter ne prične nemudoma s postopki ugotavljanja kršitev obveznosti in posledičnega prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb.

K 7. členu:

Z dopolnitvijo šestega odstavka 130. člena zakona se določa, da pritožba zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb in odločbo o prenehanju vodenja v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, ne zadrži izvršitve odločbe. Navedeno pomeni, da se bo odločba o prenehanju vodenja brezposelne osebe, ki se bo pritožila zoper odločbo zavoda, izvršila že z dnem vročitve prvostopenjske odločbe (in ne več z dnem vročitve odločbe, s katero bo odločeno o pritožbi).

S predlagano dopolnitvijo osmega odstavka pa se bo preprečil obhod sankcije prepovedi šestmesečnega ponovnega vpisa v evidenco brezposelnih oseb. Pojavljajo se namreč primeri, ko se brezposelne osebe med pritožbenim postopkom (v katerem organ druge stopnje odloča o pritožbi zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb), torej pred izdajo odločbe organa druge stopnje, odjavijo ali (tudi kratkotrajno) zaposlijo, kar ima za posledico neizvršljivost odločbe o prenehanju vodenja v evidenci in neuveljavitev sankcije šestmesečne prepovedi ponovne prijave v evidenco brezposelnih oseb.

Predlagana dopolnitev bo imela za posledico tudi to, da bodo brezposelne osebe, ki so prejemniki denarne socialne pomoči, to prenehale prejemati prej kot na podlagi veljavne ureditve. Če bodo brezposelne osebe v pritožbenem postopku zoper odločbo o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb s pritožbo uspele, pa bodo lahko denarno socialno pomoč pridobile izplačano za nazaj na podlagi obnove postopka (kot z izrednim pravnim sredstvom).

Z dopolnitvijo osmega odstavka 130. člena se določa, da se v primerih, določenih v petem odstavku tega člena, razen v primeru iz enajste alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona, oseba v evidenco brezposelnih oseb ne more ponovno prijaviti naslednjih šest mesecev tudi v primeru prenehanja vodenja v evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ.

K 8. členu

S prehodno določbo se določa, da se za odločbe o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb, ki so bile vročene pred uveljavitvijo tega zakona, uporabljajo pravila o izvršljivosti po določbah Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT, 55/17, 75/19, 11/20 – odl. US, 189/20 – ZFRO, 54/21, 172/21 – ZODPol-G, 54/22, 59/22 – odl. US, 109/23 in 62/24 – ZUOPUE) v zvezi z Zakonom o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb). Odločbe zavoda o prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb, ki bodo vročene stranki pred uveljavitvijo predloga zakona bodo postale izvršljive s potekom pritožbenega roka (če pritožba ne bo vložena) oziroma z vročitvijo odločbe organa druge stopnje (če bo pritožba vložena).

K 11. členu:

Člen določa običajni petnajstdnevni rok za uveljavitev zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

8. člen (brezposelne osebe)

(1) Za brezposelno osebo po tem zakonu se šteje iskalec zaposlitve, ki je zmožen za delo, prijavljen na zavodu, aktivno išče zaposlitev in je pripravljen sprejeti ustrezno oziroma primerno zaposlitev, ki mu jo ponudi zavod ali drug izvajalec storitve posredovanja zaposlitve ter:

- ni v delovnem razmerju;
- ni samozaposlen;
- ni družbenik in hkrati poslovodna oseba v osebni in kapitalski družbi ter ni ustanovitelj in hkrati poslovodna oseba v zavodu;
- ni kmet;
- ni upokojenec;
- nima statusa dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let.

(2) Za brezposelno osebo po tem zakonu se štejejo tudi tujec z državljanstvom države, ki ni članica EU, EGP ali Švicarske konfederacije (v nadaljnjem besedilu: državljan tretje države) in ima prost dostop na slovenski trg dela, tujec z veljavnim enotnim dovoljenjem za prebivanje in delo, izdanim na podlagi soglasja za zaposlitev, samozaposlitev ali delo, tujec z modro karto EU ter tujec, ki v Republiki Sloveniji prebiva na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje ali potrdila o pravočasno vloženi vlogi za izdajo nadaljnjega dovoljenja za prebivanje ter na podlagi zaposlitve ali samozaposlitve izpolnjuje pogoje za prejemanje denarnega nadomestila za primer brezposelnosti v Republiki Sloveniji, dokler prejema to nadomestilo.

(3) Ne glede na šesto alinejo prvega odstavka tega člena se za brezposelno osebo šteje tudi oseba, ki ima status dijaka, vajenca, študenta ali udeleženca izobraževanja odraslih, mlajšega od 26 let, če prejema denarno nadomestilo, dokler ga prejema.

(4) Pogoji iz prvega odstavka tega člena morajo biti izpolnjeni ves čas vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb.

25. člen (posredovanje zaposlitve)

(1) Posredovanje zaposlitve se izvaja z namenom usklajevanja ponudbe in povpraševanja po delavcih na trgu dela v Sloveniji in ostalih državah EU, EGP in v Švicarski konfederaciji.

(2) Posredovanje zaposlitve obsega aktivnosti iskanja primerne ali ustrezne zaposlitve iskalcu zaposlitve in napotitev iskalca zaposlitve k delodajalcu ter aktivnosti iskanja ustreznega ali primerne delavca za delodajalca.

(3) Storitve se izvaja ob upoštevanju izobrazbe ali poklica, delovnih izkušenj in usposobljenosti iskalca zaposlitve.

65. člen

(prenehanje pravice do denarnega nadomestila)

(1) Zavarovancu preneha pravica do denarnega nadomestila:

- z dnem, ko sklene pogodbo o zaposlitvi, razen v primeru iz 66. člena tega zakona;
- z dnem, ko začne opravljati delo na podlagi drugega pravnega razmerja, ki je podlaga za vključitev v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti;
- z dnem, ko se vpiše v register kot samozaposlena oseba;
- z dnem, ko kot družbenik postane poslovodna oseba v osebni in kapitalski družbi, z dnem, ko kot ustanovitelj postane poslovodna oseba v zavodu ali z dnem, ko se v družbi ali zavodu zaposli;
- z dnem, ko dopolni 65 let starosti ali ko izpolni pogoje za pridobitev starostne pokojnine v skladu s prvo alinejo četrtega odstavka 63. člena tega zakona;
- z dnem pravnomočnosti odločbe, s katero je ugotovljena njegova popolna nezmožnost za delo po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju;
- ko preteče šest mesecev pripora in ta še ni odpravljen oziroma z dnem, ko nastopi prestajanje zaporne kazni, daljše od šestih mesecev;
- s prvim dnem v mesecu, v katerem je opustil obveznost obveščanja zavoda o vsaki podlagi za izplačilo dodatnega dohodka, kot je določeno v petem odstavku 67. člena tega zakona;
- z dnem nastanka razloga iz tretje ali četrte alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona ali z dnem ponovne ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz devete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona;
- z dnem nastanka razloga iz desete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona oziroma z dnem ugotovitve organa prve stopnje, da obstaja razlog iz pete ali osme alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona;
- z dnem, ko se sam odjavi iz evidence brezposelnih oseb.

(2) O predčasnem prenehanju pravice do denarnega nadomestila zavod odloči po uradni dolžnosti v enem mesecu od dneva, ko je izvedel za okoliščino iz prejšnjega odstavka tega člena. Odločba o prenehanju pravice do denarnega nadomestila se lahko izda v 25 mesecih od dneva dokončnosti odločbe o priznanju pravice do denarnega nadomestila.

(3) Poleg primerov, določenih v zakonu, ki ureja splošni upravni postopek, se odpravi odločba o priznanju pravice do denarnega nadomestila tudi v primeru, ko je po njeni izdaji s pravnomočno sodbo, sodno poravnavo ali v postopku -mediacije ugotovljeno, da je zavarovancu nezakonito prenehalo delovno razmerje in ga je delodajalec dolžan pozvati nazaj na delo oziroma je delovno razmerje vzpostavljeno do datuma, ki ga določi sodišče, kadar po določbah zakona, ki ureja delovna razmerja, samo odloči o prenehanju pogodbe o zaposlitvi.

(4) Določba prejšnjega odstavka o odpravi odločbe o priznanju pravice do denarnega nadomestila velja tudi v primeru, ko zavarovanec v delovnem sporu, v katerem zahteva varstvo svojih pravic skladno s sedmo alinejo drugega odstavka 63. člena tega zakona, umakne tožbo ali sklene sodno poravnavo oziroma sporazum, ki ne obsegata ugotovitve glede zakonitosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

(5) Ne glede na tretji odstavek tega člena se odločba o priznanju denarnega nadomestila ne odpravi, če je zavarovanec v delovnem sporu uspel zoper delodajalca, ki je v postopku likvidacije ali stečaja po zakonu, ki ureja postopke zaradi insolventnosti, ali če tudi po enem letu od uvedbe postopka za prisilno izvršitev sodbe, ta še ni izvršena.

65.a člen

(znižanje pred prenehanjem pravice do denarnega nadomestila)

Prejemnika denarnega nadomestila, ki prvič krši obveznosti iz devete alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona, zavod povabi na zaslišanje, na katerem mu omogoči, da poda izjavo in predloži dokazila v zvezi z okoliščinami kršitve. Če prejemnik denarnega nadomestila ne izkaže opravičljivih razlogov za kršitev, zavod izda odločbo, s katero se mu denarno nadomestilo ne glede na drugi odstavek 62. člena tega zakona z dnem nastanka razloga iz navedene določbe za naslednja dva meseca zniža za 30 odstotkov mesečnega zneska denarnega nadomestila, ki mu je priznan na dan storitve prve kršitve.

129. člen

(razlogi za prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ)

(1) Zavod preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, če:

- oseba ni več brezposelna po določbah tega zakona;
- se oseba sama odjavi iz evidence brezposelnih oseb ali iz evidence oseb, vključenih v programe APZ;
- oseba odkloni vključitev v program APZ ali krši obveznosti, sprejete s pogodbo o vključitvi v program APZ;
- oseba odkloni ustrezno ali primerno zaposlitev ali si pri razgovoru za zaposlitev ne prizadeva za pridobitev zaposlitve;
- oseba ni dala resničnih podatkov o izpolnjevanju pogojev za pridobitev statusa brezposelne osebe ali statusa osebe, vključene v program APZ;
- je po predpisanem postopku ugotovljen obstoj razloga, zaradi katerega oseba začasno ni zaposljiva;
- pripor traja več kot šest mesecev ali če nastopi prestajanje zaporne kazni v trajanju šest mesecev ali več;
- pristojni organ ugotovi, da oseba dela oziroma je delala ali je oziroma je bila zaposlena na črno;
- oseba ni aktivni iskalec zaposlitve, razen če je te obveznosti oproščena z zaposlitvenim načrtom;
- oseba odkloni podpis zaposlitvenega načrta skladno s šestim odstavkom 113. člena tega zakona;
- oseba, ki je državljan tretje države, v rokih, določenih v prvem in četrtem odstavku 8.a člena tega zakona, ne opravi izpita iz znanja slovenskega jezika na vstopni ravni (raven zahtevnosti A1),
- se za osebo v skladu s četrtem odstavkom 9. člena tega zakona ugotovi, da je začasno nezaposljiva.

(2) V primeru iz devete alineje prejšnjega odstavka zavod preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, po drugi kršitvi obveznosti. O prvi kršitvi obveznosti zavod izda odločbo, tako ugotovljena kršitev pa učinkuje šest mesecev od vročitve odločbe. To velja tudi, če se brezposelna oseba pred vročitvijo odločbe ali pred vročitvijo odločbe o pritožbi sama odjavi iz evidence brezposelnih oseb, razen, če se je odjavila zaradi vključitve v obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti na podlagi 54. člena ali prostovoljno zavarovanje na podlagi 57. člena tega zakona.

(3) Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena se v evidenci brezposelnih oseb ne preneha voditi oseba, ki se je med prejemanjem denarnega nadomestila zaposlila za krajši delovni čas od polnega in uveljavila pravico po določbi 66. člena tega zakona, dokler se ji izplačuje nadomestilo in dokler aktivno išče zaposlitev do polnega ali s polnim delovnim časom.

(4) Vključitev v program APZ ni razlog za prenehanje vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb, razen če je bila oseba vključena v program APZ, ki se izvaja s sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi. V tem primeru se oseba ne glede na določbo prvega odstavka tega člena vodi v evidenci oseb, vključenih v programe APZ.

(5) Poleg razlogov, določenih v prvem odstavku tega člena, je razlog za prenehanje vodenja osebe v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, tudi izpolnitev pogodbe o vključitvi oziroma iztek programa, v katerega je bila oseba vključena.

130. člen

(prenehanje vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v ukrepe APZ)

(1) Zavod po uradni dolžnosti preneha voditi osebo v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, z dnem nastanka razloga za prenehanje vodenja v evidenci, ki ga ugotovi na podlagi podatkov iz uradnih evidenc pooblaščenih organov in organizacij ali iz uradnih evidenc drugih upravljavcev evidenc oziroma ko se oseba sama odjavi iz evidence.

(2) O prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb oziroma evidenci oseb, vključenih v programe APZ, zavod obvesti osebo in ji na njeno zahtevo izda potrdilo.

(3) Obvestilo o prenehanju vodenja v evidencah iz prejšnjega odstavka se vroča z navadno vročitvijo skladno z zakonom, ki ureja poštno storitve. Šteje se, da je vročitev opravljena 20. dan od dneva odprave obvestila iz zavoda.

(4) Za izdajo in spremembo potrdila o vodenju in prenehanju vodenja osebe v evidenci iz drugega odstavka tega člena se uporabljajo določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

(5) Če je razlog za prenehanje vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, kateri izmed razlogov, določenih v tretji, četrti, peti, osmi, deveti in enajsti alineji prvega odstavka 129. člena tega zakona, zavod o prenehanju vodenja osebe v evidenci izda odločbo po uradni dolžnosti. Če je navedeni razlog za prenehanje vodenja v evidenci ugotovljen pri osebi, ki je istočasno vodena v evidenci brezposelnih oseb in evidenci oseb, vključenih v programe APZ, se o prenehanju vodenja v obeh evidencah odloči z eno odločbo.

(6) Odločbo o prenehanju vodenja osebe v evidenci brezposelnih oseb in v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, izda zavod, o pritožbi pa odloči ministrstvo, pristojno za delo.

(7) Zoper odločbo, izdano na drugi stopnji, se lahko uveljavlja sodno varstvo pri sodišču, pristojnem za socialne spore.

(8) V primerih, določenih v petem odstavku tega člena, razen v primeru iz enajste alineje prvega odstavka 129. člena tega zakona, se oseba šest mesecev po prenehanju vodenja v evidenci brezposelnih oseb vanjo ne more ponovno prijaviti.

(9) Če je bila oseba vključena v program APZ, se kljub prenehanju vodenja osebe v evidenci oseb, vključenih v programe APZ, izvajanje programa spremlja do prenehanja pogodbe o vključitvi v program oziroma do zaključka postopka za vračilo sredstev.